

RTU studiju kurss "Valodas traucējumi bērniem I"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1162
Nosaukums	Valodas traucējumi bērniem I
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Gundega Tomele - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss sniedz zināšanas par bērnu valodas traucējumu etioloģiju, klasifikāciju, diferenciālo diagnostiku un korekciju. Tiek apgūtas praktiskās iemaņas valodas novērtēšanā, valodas traucējumu noteikšanā, korekcijas plāna izstrādē un īstenošanā, logopēda dokumentācijas sagatavošanā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: veidot izpratni par bērnu valodas traucējumu etioloģiju, simptomātiku, klasifikāciju, diferenciālo diagnostiku un korekciju. Studiju kursa uzdevumi: 1. Sniegt zināšanas par bērnu valodas traucējumiem, to etioloģiju, diferenciālo diagnostiku, klasifikāciju un korekciju. 2. Apgūt bērnu valodas traucējumu diagnostikas metodoloģiju. 3. Apgūt praktiskās iemaņas bērnu valodas traucējumu korekcijā un logopēda dokumentācijas sagatavošanā. 4. Sniegt izpratni par logopēdisko tehnoloģiju, caurviju un kompetenču pieejas integrāciju logopēda nodarbībās bērniem ar valodas traucējumiem.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Bērnu valodas traucējumi. 1.Literatūras studijas. 2.Viena literatūras avota padziļināta izpēte, apskata izveide un prezentācija. Bērnu valodas pārbaude un novērtēšanas ziņojums. 1.Bērnu valodas pārbaudes protokols un tā analīze. 2.Novērtēšanas ziņojums un tā analīze. Logopēda nodarbība un korekcijas materiāli. 1.Individuāli uzdevumi – vienas logopēda nodarbības izstrāde bērnam ar valodas traucējumiem, integrējot logopēdiskās tehnoloģijas, caurviju un kompetenču pieeju. 2.Viena korekcijas materiāla sagatavošana un prezentēšana.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1.Blumentāle, I., Kalēja, I., Klatenberga, I., Kuške, S., & Vabale, A. (2014). Rokasgrāmata runas, valodas un dzirdes attīstībā un traucējumu izziņāšanā. Rīga: b. i. 2.Irbe, A., Lindenberg, S., Tumševica, Z., & Odziņa, I. (2024). Bērns runāt mājās ģimenē. Ceturtais papildināts izdevums. Rīga: RaKa. 3.Kalinka, D. (2013). Valodas sapratnes tests. Logopēda grāmata. Rīga: VISC. 4.Kalinka, D. (2013). Valodas sapratnes tests: tests bērniem no 3 līdz 5 gadu vecumam. Rīga: VISC. 5.Miltiņa, I. (2008). Skolotāja logopēda darba mape. Rīga: RaKa. 6.Miltiņa, I., & Skribanovska, Z. (2020). Saistītās runas sekmēšana. Rīga: RaKa. 7.Pert, S. (2022). Working with Children Experiencing Speech and Language Disorders in a Bilingual Context: A Home Language Approach. Routledge 8.Raščevska, M. (red). (2024). Psiholoģiskās novērtēšanas skrīninga instrumentu komplekta izstrāde bērnu agrīnās attīstības risku atpazīšanai. 1. sējums. Skrīninga konstruktīva teorētiskais pamatojums un attīstības veicināšanas interveņu pieejamība. Kolektīva monogrāfija. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 9.Schwartz, R. G. (Ed.). (2017). Handbook of Child Language Disorders. New York, NY: Routledge. 10.Thordardottir, E., Law, J., Murphy C-A., & McKean, C. (Eds). (2019). Managing Children with Developmental Language Disorder: Theory and Practice across Europe and Beyond. Routledge. 11.Tūbele, S. (2019). Valodas traucējumu novērtēšana. Rīga: RaKa. Papildu / Additional: 1.Bāra, A. (2016). Runā ar mani, māmiņ! Vingrinājumi un rotaļas bērna runas attīstības veicināšanai. Rīga: Zvaigzne ABC. 2.Bray, M., Ross, A., & Todd, C. (2006). Speech and Language: clinical Process and Practice. London: John Wiley & Sons. 3.Bumbiere, D. (2018). Jautrās atskaņas. Rīga: RaKa. 4.Bumbiere, D. (2018). Vārdiņš, vārdiņš, teikumiņš. Rīga: RaKa. 5.Buivide, A. (2012). Mācīsimies kopā. Rīga: RaKa. 6.Celitāne, Č. (2019). Darināsim vārdiņus. Saliktepi. Rīga: RaKa. 7.Lūse, J. (1994). Bērni ar valodas sistēmas nepietiekamu attīstību. Metodiski ieteikumi skolotājiem un logopēdiem. Rīga: IAI. 8.Lūse, J., Miltiņa, I., & Tūbele S. (2020). Logopēdijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Rīga: RaKa. 9.Miltiņa, I., & Pastare, S. (1997). Pirmie soļi logopēdijā. II daļa. Rīga: PIAC. 10.Razgaila, N. (2012). Uzdevumu krājums pirmsskolas vecuma bērnu (no 3 līdz 7 gadi) zināšanu un prasmju apguves līmeņa novērtēšanai. Rīga: SIA Drukātava. 11.Vinson, B. (2011). Preschool and School Age Language Disorders. Delmar: Cengage Learning. 12.Vorda, S. (2017). Mazais runā. BabyTalk programma. Rīga: Zvaigzne ABC. Citi informācijas avoti / Other sources of information: Raksti krājumos: Forum Logopādie, Journal of Speech, Language and Hearing Research u. c. Interneta resursi / Internet resources: http://www.asha.org/ https://www.logopedi.lv/lla-resursi/ https://macibumateriali.lv/ http://www.visc.gov.lv/ Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Ir izpratne par bērna attīstības bioloģiskajiem un sociālajiem faktoriem, valodas struktūru un semantiku. Valodas struktūra un semantika Bērna attīstības fizioloģija un slimības Psiholoģija skolotājiem Ievads logopēdijā un logopēdijas vēsture

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Valodas attīstības traucējumi Bērnu valodas attīstības priekšnosacījumi. Valodas attīstības rādītāji (vispārīgs pārskats). Valodas attīstības traucējumu cēloņi. Valodas traucējumu simptomātika fonētiski fonemātiskajā, leksiski semantiskajā, morfoloģiski sintaktiskajā līmenī. Praktiskais darbs: Darbs grupās – “Valodas koka” izveide un prezentēšana, diskusijas.	4	6	2	8
2. temats. Valodas traucējumu klasifikācija Ekspresīvās valodas traucējumi. Receptīvās valodas traucējumi. Pedagoģiskā pieeja valodas traucējumu klasifikācijā – valodas sistēmas nepietiekama attīstība (I, II, III valodas attīstības līmenis). Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija (SSK-10) – bērnu runas un valodas attīstības traucējumu iedalījums. Praktiskais darbs: Seminārs – literatūras avotu apskatu prezentācija un diskusija.	4	6	2	8
3. temats. Valodas traucējumu noteikšana Formālā un neformālā pieeja valodas traucējumu noteikšanā. Runas un valodas pārbaudes testi, skrīningi. Valodas traucējumu noteikšana – anamnēzes datu, ārpusrunas simptomātikas, valodas producēšanas un valodas sapratnes novērtēšana. Valodas pārbaudes protokols (runas un valodas pārbaudes karte). Novērtēšanas ziņojums. Praktiskais darbs: Runas un valodas novērtēšanas vērošana, datu atspoguļošana pārbaudes protokolā, diskusijas.	8	12	4	16

4. temats. Valodas traucējumu diferenciālā diagnostika Valodas attīstības traucējumi un iegūti valodas traucējumi. Primāri un sekundāri valodas traucējumi. Valodas traucējumi garīgās attīstības traucējumu, garīgās veselības traucējumu, dzirdes traucējumu, kompleksu funkciju traucējumu, sociālās deprivācijas u. c. gadījumos. Valodas attīstības aizture (Late Talker). Praktiskais darbs: Darbs grupās – gadījuma analīze, primāro, sekundāro un vispārīgo darba virzienu noteikšana.	4	6	2	8
5. temats. Valodas traucējumu korekcija Logopēda korekcijas darba plānošana – mērķis, primārie, sekundārie un vispārīgie korekcijas darba uzdevumi. Logopēdiskās tehnoloģijas. Korekcijas darba metodes un paņēmieni. Korekcijas darba posmi. Logopēda nodarbību struktūra, saturs un īstenošana. Caurviju prasmju un kompetenču pieejas iekļaušana logopēda nodarbībās bērniem ar valodas traucējumiem. Korekcijas darba rezultātu atspoguļošana – progresu ziņojums. Praktiskais darbs: Seminārs – nodarbības plāna un korekcijas materiālā prezentācija un analīze.	8	16	4	20
6. temats. Starpdisciplinārā sadarbība un sadarbība ar vecākiem. Logopēda profesionālās kompetences robežas. Starpdisciplinārā sadarbība. Sadarbība ar vecākiem. Sadarbības nozīme valodas traucējumu korekcijā un profilaksē. Praktiskais darbs: Pāru darbs – situāciju simulācija.	4	6	2	8
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina bērnu valodas traucējumu etioloģiju, simptomātiku un klasifikāciju. 2. Ir izpratne par valodas attīstības traucējumu noteikšanas un korekcijas darba teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem. 3. Ir izpratne par logopēda dokumentāciju.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Bērnu valodas traucējumi (literatūras avota apskats, prezentācija). Pārbaudes darbs: Bērnu valodas pārbaude un novērtēšanas ziņojums (Valodas pārbaudes protokola un ziņojuma analīze). Pārbaudes darbs: Logopēda nodarbība un korekcijas materiāls (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
PRASMES: 1. Nosaka bērnu valodas attīstības līmeni un tā atbilstību vecumam. 2. Prot noteikt valodas traucējumu pazīmes, traucējuma veidu un sadarboties ar citu jomu speciālistiem, vecākiem. 3. Ir pamata prasmes runas un valodas pārbaudes protokola, novērtēšanas un progresu ziņojuma sagatavošanā un analīzē. 4. Prot izstrādāt logopēda nodarbības un izvēlēties atbilstošus korekcijas materiālus un paņēmienus. 5. Māk izmantot studiju kursā iegūtās zināšanas praktiskajā darbā.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Bērnu valodas traucējumi (literatūras avota apskats, prezentācija). Pārbaudes darbs: Bērnu valodas pārbaude un novērtēšanas ziņojums (Valodas pārbaudes protokola un ziņojuma analīze). Pārbaudes darbs: Logopēda nodarbība un korekcijas materiāls (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
KOMPETENCE: 1. Spēj novērtēt valodas attīstības līmeni, noteikt valodas traucējumus un veikt diferenciālo diagnostiku bērnu valodas traucējumu gadījumos. 2. Spēj definēt korekcijas darba mērķi un uzdevumus, izstrādāt nodarbības plānu, izvēlēties atbilstošas metodes un paņēmienus valodas traucējumu korekcijai. 3. Spēj sagatavot logopēda dokumentāciju un analizēt datus. 4. Spēj noteikt citu jomu speciālistu konsultācijas nepieciešamību un sadarboties ar citiem speciālistiem, vecākiem.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Bērnu valodas traucējumi (literatūras avota apskats, prezentācija). Pārbaudes darbs: Bērnu valodas pārbaude un novērtēšanas ziņojums (Valodas pārbaudes protokola un ziņojuma analīze). Pārbaudes darbs: Logopēda nodarbība un korekcijas materiāls (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās	10
Patstāvīgie darbi	20
Pārbaudes darbi	20
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	